Профил на България съгласно доклада за напредъка на Европа в областта на цифровите технологии (EDPR), 2017 г.

Докладът за напредъка на Европа в областта на цифровите технологии (EDPR) проследява постигнатия от държавите членки напредък по отношение на тяхната цифровизация, като съчетава количествени доказателства от индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI)[1] и качествена информация относно специфични за всяка държава политики. Докладът е структуриран в пет глави:

1 Свързаност	Фиксирана широколентова свързаност, мобилна широколентова свързаност, скорост на широколентовата връзка и цени
2 Човешки капитал	Използване на интернет, основни и специализирани умения в областта на цифровите технологии
3 Използване на интернет	Използване от гражданите на съдържание, съобщителни връзки и онлайн трансакции
4 Внедряване на цифрови технологии	Цифровизация на стопанската дейност и електронна търговия
5 Цифрови обществени услуги	Електронно управление

Класация по индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI) за 2017 г.

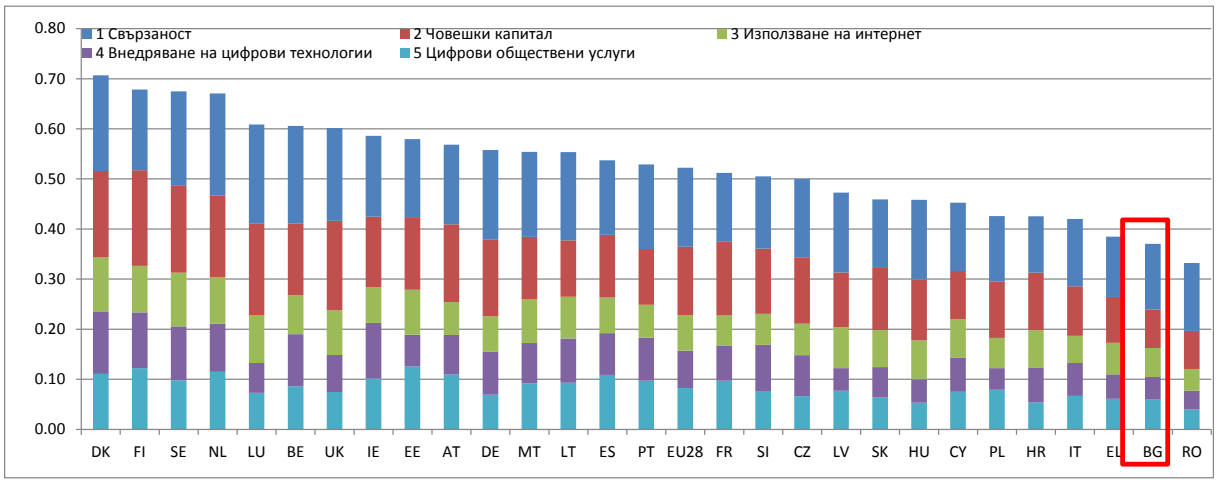

[1] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi

	България		Клъстер	ЕС
	място	резултат	резултат	резултат
DESI, 2017 г.	**27**	**0,37**	**0,41**	**0,52**
DESI, 2016 г.[2]	27	0,35	0,38	0,49

България се нарежда на 27-о място по DESI за 2017 г. В сравнение с предходната година България е осъществила напредък в разширяването на своята широколентова инфраструктура и в разработките със свободно достъпни данни. При все това слабите ѝ резултати по отношение на уменията в областта на цифровите технологии и цифровизацията на стопанските и обществените услуги действат като спирачка за по-нататъшното развитие на цифровата икономика и общество в България.

България е в клъстера на страните със слаби резултати[3].

България разполага със стратегия за широколентова свързаност, електронни умения и електронно управление.

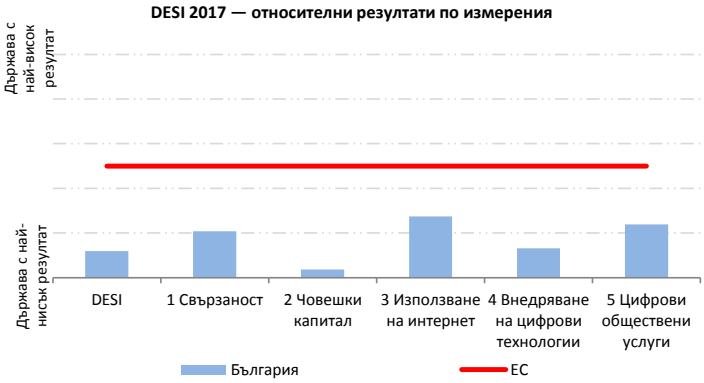

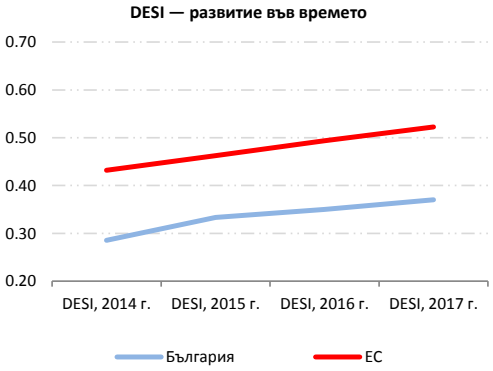

[2] DESI за 2016 г. беше преизчислен за всички държави, за да се отразят леките промени в избора на показатели и корекции в данните за основните показатели. В резултат на това е възможно резултатите и класирането на държавите да са се променили в сравнение с предходната публикация. За повече информация, моля, направете справка с методологичната бележка относно DESI на адрес https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi.

[3] Страните със слаби резултати са Румъния, България, Гърция, Италия, Хърватия, Полша, Кипър, Унгария и Словакия.

1 Свързаност

1 Свързаност	България		Клъстер	ЕС
	място	резултат	резултат	резултат
DESI, 2017 г.	**26**	**0,52**	**0,53**	**0,63**
DESI, 2016 г.	23	0,48	0,46	0,59

	България					ЕС DESI, 2017 г.
	DESI, 2017 г.			DESI, 2016 г.		
	стойност		място	стойност	място	стойност
1а1 Покритие с фиксиран широколентов достъп % домакинства	**95 %** 2016 г.	→	**23**	**95 %** 2015 г.	**22**	**98 %** 2016 г.
1а2 Разпространение на фиксирания широколентов достъп до интернет % домакинства	**57 %** 2016 г.	↑	**27**	**55 %** 2015 г.	**27**	**74 %** 2016 г.
1б1 Разпространение на мобилния широколентов достъп до интернет Абонаменти на всеки 100 души	**82** юни 2016 г.	↑	**13**	**70** юни 2015 г.	**13**	**84** юни 2016 г.
1б2 Покритие с мрежи 4G[4] % домакинства (средно за операторите)	**66 %** 2016 г.		**26**	**Няма данни**		**84 %** 2016 г.
1б3 Спектър[5] % от целта	**37 %** 2016 г.	→	**27**	**37 %** 2015 г.	**26**	**68 %** 2016 г.
1в1 Покритие с достъп от следващо поколение % домакинства	**74 %** 2016 г.	↑	**22**	**72 %** 2015 г.	**21**	**76 %** 2016 г.
1в2 Абонаменти за бърз широколентов достъп до интернет % абонаменти >= 30 Mbps	**55 %** юни 2016 г.	↑	**11**	**49 %** юни 2015 г.	**10**	**37 %** юни 2016 г.
1г1 Цена на фиксирания широколентов достъп до интернет[6] % от доходите	**1,7 %** цени за 2016 г., доходи за 2015 г.	↓	**20**	**1,6 %** цени за 2015 г., доходи за 2015 г.	**19**	**1,2 %** цени за 2016 г., доходи за 2015 г.

В България се отчита леко увеличение при повечето показатели относно свързаността. Тази тенденция обаче е слаба и се проявява по-бавно, отколкото в другите държави от

[4] Това е нов показател на DESI, с който се измерва средното покритие с мрежи от четвърто поколение на далекосъобщителните оператори.

[5] Налице е понижение в повечето държави членки поради допълнителното хармонизиране в ЕС на радиочестотната лента около 700 MHz през април 2016 г.

[6] Данните от минали години бяха преизчислени поради лека промяна в методологията.

ЕС, което понижава цялостното класиране на България по отношение на свързаността от 23-о място през 2015 г. на 26-о място през 2016 г. Макар че покритието с фиксирани широколентови мрежи продължава да обхваща 95 % от домакинствата, което е малко под средното ниво за ЕС (98 %), основното предизвикателство е да се увеличи броят на абонатите за широколентов достъп до интернет: едва 57 % от домакинствата сключват абонаменти за фиксиран широколентов достъп до интернет (27-о място в ЕС), което ограничава способността на България да се възползва от предимствата на цифровата икономика. Достъп до интернет със скорост поне 30 Mbps (достъп от следващо поколение — ДСП) е на разположение за над две трети (74 %) от българските домакинства, но това продължава да бъде по-ниско от средното ниво за ЕС (76 %). Силната страна на България е свързана с разпространението на високоскоростен широколентов достъп до интернет, като повече от половината (55 %) от абонаментите за фиксиран достъп до интернет са за високоскоростна връзка (11-о място в ЕС), т.е. над средното ниво за ЕС. Струва си да се спомене значителният ръст на абонатите за мобилен широколентов достъп до интернет — понастоящем 82 % от населението в сравнение със 70 % през 2016 г., но все още под средното ниво за ЕС от 84 %. По отношение на покритието с мрежи 4G[7] България обаче изостава и се нарежда на 26-о място с 66 %, докато средното покритие в ЕС е 84 %. Освен това са достигнати едва 37 % от общата европейска цел (1200 MHz) по отношение на радиочестотния спектър, който следва да бъде предоставен за ползване на пазара на равнище ЕС, в сравнение със средно 68 % в ЕС[8]. Това се дължи отчасти на забавяне в предоставянето на изключително важна част от радиочестотния спектър под 1 GHz за електронни съобщителни услуги, в съчетание с липсата на търговски интерес за някои други радиочестотни ленти. Накрая, слабото разпространение на фиксирания широколентов достъп до интернет може да се дължи не само на абонаментната цена, въпреки че лицата, които желаят да сключат абонаменти за фиксирана широколентова връзка, трябва да похарчат за целта средно 1,7 % от своя брутен доход, което е повече от средното ниво за ЕС от 1,2 %. Слабото разпространение може да се дължи в по-голяма степен на други причини, като например от демографски характер, различен социален интерес, предпочитане от потребителите на продукти на телевизионното и радиоразпръскването, относително ниски нива на уменията в областта на цифровите технологии и застаряващото население в някои отдалечени райони.

В Националния план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, публикуван през 2014 г., се определят цели за 100 % покритие с достъп със скорост над 30 Mbps към 2020 г. и степен на разпространение от 50 % за достъп със скорост над 100 Mbps. Освен това е поставена цел за 80 % разпространение (на достъпа до интернет със скорост над 100 Mbps) сред предприятията до 2020 г., като общият размер на инвестициите за това е оценен на 150 милиона евро. В специална пътна карта са определени конкретни мерки за ефективното изпълнение на плана и използването на финансовите средства, отпуснати от европейските структурни и инвестиционни фондове. Поради текущи дебати за вътрешно приспособяване

[7] Това е нов показател за 2017 г., с който се измерва покритието на домакинствата средно за операторите.

[8] През 2017 г. бе добавена нова радиочестотна лента, така че цялостната хармонизирана радиочестотна лента в ЕС вече е по-голяма.

изпълнението на проекта за широко разгръщане на широколентовия достъп, съфинансиран от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), все още не е започнало въпреки предвидения график в Националния план за широколентова инфраструктура и в пътната карта към него.

Полагането на допълнителни усилия за освобождаването на радиочестотен спектър би могло да окаже значително положително въздействие за разпространението на висококачествени безжични широколентови услуги в България. Допълнителното съсредоточаване върху разпространението на широколентов достъп до интернет в селските райони, както и върху развитието на умения и услуги в областта на цифровите технологии би повлияло положително на цялостната свързаност на държавата, и по-специално на покритието с ДСП и разпространението му. България все още не е транспонирала Директивата за намаляване на разходите за високоскоростни електронни съобщителни мрежи, с която следва да се разшири и ускори разгръщането на широколентовия достъп.

2 Човешки капитал

2 Човешки капитал	България		Клъстер	ЕС
	място	резултат	резултат	резултат
DESI, 2017 г.	**27**	**0,31**	**0,40**	**0,55**
DESI, 2016 г.	27	0,29	0,38	0,53

	България					ЕС DESI, 2017 г.
	DESI, 2017 г.			DESI, 2016 г.		
	стойност		място	стойност	място	стойност
2а1 Потребители на интернет % лица	**58 %** 2016 г.	↑	**27**	**55 %** 2015 г.	**27**	**79 %** 2016 г.
2а2 Поне основни умения в областта на цифровите технологии % лица	**26 %** 2016 г.	↓	**28**	**31 %** 2015 г.	**27**	**56 %** 2016 г.
2б1 Специалисти по ИКТ[9] % от заетите лица	**2,3 %** 2015 г.	↑	**22**	**1,9 %** 2014 г.	**25**	**3,5 %** 2015 г.
2б2 Дипломирани специалисти в областта на точните науки, технологиите, инженерството и математиката (ТНТИМ) На всеки 1000 лица (на възраст 20—29 години)	**14** 2014 г.	→	**22**	**14** 2013 г.	**22**	**19** 2014 г.

По отношение на човешкия капитал резултатите на България са доста под средното ниво на ЕС; но България постигна известен напредък в сравнение с предходната година. Повече хора влизат в интернет; 58 % от хората редовно използват интернет в сравнение с 55 % преди; но само една четвърт (26 %) от гражданите притежават едва основни умения в областта на цифровите технологии. Положително е, че дялът на специалистите по ИКТ в работната сила нараства, което е много добър знак за българската икономика. Броят на дипломираните специалисти в областта на ТНТИМ обаче остава същият (1,4 % от всички дипломирани лица), което създава известни рискове за способността на България да отговаря на нарастващото търсене на висококвалифицирани специалисти по ИКТ.

Редица дружества с дейност в областта на информационните технологии (ИТ)[10] създадоха свои собствени учебни центрове и предоставят всеобхватно обучение по ИТ на студенти; тази форма на алтернативно образование обаче не се признава от държавните органи. Дигиталната национална коалиция (ДНК) ръководи множество инициативи, насочени към безплатно подобряване на уменията на различни групи — студенти, преподаватели, жени и др. — в областта на цифровите технологии.Понастоящем ДНК осъществява съвместен проект с Министерството на образованието и науката, насочен към преподаватели от началните училища, тъй като

[9] Данните от минали години са преразгледани от Евростат.

[10] Включително SoftUni, Telerik, SAP и VMware.

те са ключов фактор за разпространението на умения в областта на цифровите технологии. Нов закон предвижда допълнително време за преподавателите във връзка с придобиването на нови умения, като целта на проекта е използването на технологии да се интегрира в много по-голяма степен в учебния процес и да го направи по-привлекателен.

България би могла да извлече полза от стратегия за уменията в областта на цифровите технологии, чрез която работната сила да придобие необходимите умения в областта на цифровите технологии и която да подпомогне съществуващите частни инициативи. Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията започна да разработва такава стратегия. Тя ще съдържа мерки, финансирани главно от европейските структурни и инвестиционни фондове. В пътната карта към стратегията за електронно управление са включени насрочени за 2018 г. проекти за умения, свързани с електронното управление.

3 Използване на интернет

3 Използване на интернет	България		Клъстер	ЕС
	място	резултат	резултат	резултат
DESI, 2017 г.	**26**	**0,39**	**0,39**	**0,48**
DESI, 2016 г.	23	0,39	0,37	0,45

	България				ЕС
	DESI, 2017 г.		DESI, 2016 г.		DESI, 2017 г.
	стойност	място	стойност	място	стойност
3а1 Новини % лица, които са използвали интернет през последните 3 месеца	**68 %** ↓ 2016 г.	**21**	**70 %** 2015 г.	**18**	**70 %** 2016 г.
3а2 Музика, видеозаписи и игри[11] % лица, които са използвали интернет през последните 3 месеца	**64 %** 2016 г.	**28**	**Неприложимо**		**78 %** 2016 г.
3а3 Видео по заявка[12] % лица, които са използвали интернет през последните 3 месеца	**8 %** 2016 г.	**23**	**Неприложимо**		**21 %** 2016 г.
3б1 Видео разговори % лица, които са използвали интернет през последните 3 месеца	**80 %** ↓ 2016 г.	**1**	**82 %** 2015 г.	**1**	**39 %** 2016 г.
3б2 Социални мрежи % лица, които са използвали интернет през последните 3 месеца	**76 %** ↑ 2016 г.	**6**	**74 %** 2015 г.	**6**	**63 %** 2016 г.
3в1 Банкиране % лица, които са използвали интернет през последните 3 месеца	**7 %** ↓ 2016 г.	**28**	**9 %** 2015 г.	**28**	**59 %** 2016 г.
3в2 Пазаруване % потребители на интернет (предходна година)	**27 %** ↓ 2016 г.	**27**	**31 %** 2015 г.	**27**	**66 %** 2016 г.

Българите използват интензивно интернет за видео разговори онлайн и за участие в социални мрежи. Но средно те извършват много по-малко онлайн дейности в сравнение с други европейци. Българските потребители на интернет извършват най-малко онлайн трансакции, като например онлайн банкиране (7 %) и онлайн пазаруване (27 %). Освен това тези стойности са се понижили в сравнение с предходната година.

[11] Прекъсване в поредицата поради промяна в проучването на Евростат.

[12] Прекъсване в поредицата поради промяна в източника на данни. Новият източник е Евростат.

4 Внедряване на цифрови технологии

4 Внедряване на цифрови технологии	България		Клъстер	ЕС
	място	резултат	резултат	резултат
DESI, 2017 г.	**26**	**0,22**	**0,27**	**0,37**
DESI, 2016 г.	23	0,22	0,25	0,35

	България						ЕС DESI, 2017 г.
	DESI, 2017 г.			DESI, 2016 г.			
	стойност		место	стойност	место		стойност
4а1 Електронно споделяне на информация % предприятия	**25 %** 2015 г.		**22**	**25 %** 2015 г.	**22**		**36 %** 2015 г.
4а2 Радиочестотна идентификация % предприятия	**9,2 %** 2014 г.		**1**	**9,2 %** 2014 г.	**1**		**3,9 %** 2014 г.
4а3 Социални медии % предприятия	**9 %** 2016 г.	↑	**26**	**8 %** 2015 г.	**26**		**20 %** 2016 г.
4а4 Електронни фактури % предприятия	**10 %** 2016 г.	↑	**21**	**9 %** 2015 г.	**21**		**18 %** 2016 г.
4а5 Компютърни услуги в облак % предприятия	**5 %** 2016 г.	↑	**28**	**4 %** 2015 г.	**28**		**13 %** 2016 г.
4б1 МСП, които осъществяват продажби онлайн % МСП	**5 %** 2016 г.	↓	**28**	**6 %** 2015 г.	**28**		**17 %** 2016 г.
4б2 Оборот от електронна търговия % Оборот на МСП	**1,7 %** 2016 г.	↓	**28**	**3,1 %** 2015 г.	**26**		**9,4 %** 2016 г.
4б3 Трансгранични продажби онлайн % МСП	**2,8 %** 2015 г.		**27**	**2,8 %** 2015 г.	**27**		**7,5 %** 2015 г.

Резултатите на България по отношение на внедряването на цифрови технологии от страна на предприятията са доста под средното ниво на ЕС. В България се наблюдава голямо използване на радиочестотната идентификация (RFID), но все още не е преодоляно изоставането в цифровизацията на стопанската дейност спрямо останалата част от ЕС, въпреки леките подобрения в използването на социални медии, електронни фактури и компютърни услуги в облак от страна на бизнеса. По-специално в областта на електронната търговия МСП рядко осъществяват продажби онлайн — едва 5 % от МСП извършват това понастоящем — и техният оборот от онлайн продажби е нисък, едва 1,7 % от общия оборот. Това може да бъде обяснено с възрастовата разлика: собствениците на МСП често са по-възрастни от потенциалните клиенти и не разполагат с необходимите умения за работа онлайн.

През последните години се появи постепенно развиваща се екосистема от цифрови и технологични предприемачи. За да се възползват от наличните висококвалифицирани специалисти по ИКТ, редица международни дружества разкриха свои офиси по ИТ в България; но като цяло икономиката все още не е цифровизирана. Стремейки се да

насърчат иновациите, българското правителство създаде София Тех Парк, но той функционира само с половината си капацитет.

Министерството на икономиката започна разработването на стратегията „Индустрия 4.0“.

5 Цифрови обществени услуги

5 Цифрови обществени услуги	България		Клъстер	ЕС
	място	резултат	резултат	резултат
DESI, 2017 г.	**25**	**0,40**	**0,43**	**0,55**
DESI, 2016 г.	23	0,35	0,42	0,51

	България					ЕС DESI, 2017 г.
	DESI, 2017 г.			DESI, 2016 г.		
	стойност		място	стойност	място	стойност
5a1 Потребители на услуги на електронното управление % потребители на интернет (предходна година)	**10 %** 2016 г.	↓	**27**	**15 %** 2015 г.	**26**	**34 %** 2016 г.
5a2 Предварително попълване на формуляри Резултат (от 0 до 100)	**19** 2016 г.	↓	**25**	**23** 2015 г.	**21**	**49** 2016 г.
5a3 Пълнота на онлайн услугите Резултат (от 0 до 100)	**71** 2016 г.	↑	**23**	**64** 2015 г.	**23**	**82** 2016 г.
5a4 Свободно достъпни данни[13] % от максималния резултат	**76 %** 2016 г.	↑	**7**	**56 %** 2015 г.	**9**	**59 %** 2016 г.

Като цяло резултатите на България по отношение на цифровите обществени услуги остават доста под средното ниво на ЕС и тя отстъпва с две позиции — от 23-о място по DESI за 2016 г. на 25-о място по DESI за 2017 г. В една конкретна област обаче е отбелязан сериозен напредък — свободно достъпните данни, където България е на 7-о място, т.е. придвижва се нагоре с две позиции спрямо предходната година.

На 5 април 2016 г. България прие пътна карта за изпълнение на Стратегията за развитие на електронното управление за периода 2016—2020 г. В нея се посочват мерките и дейностите за изпълнение на стратегическите цели, както и отговорните институции и необходимите финансови ресурси.

Законът за електронното управление беше изменен през юни 2016 г. с една ключова промяна: бе създадена нова държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ), чиято цел е да провежда политиките в областта на електронното управление. По отношение на структурата ДАЕУ обединява дирекция „Електронно управление“ на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“. ДАЕУ функционира едва от 1 декември 2016 г. и наскоро (на 14 февруари 2017 г.) стартира своя уебсайт — https://www.e-gov.bg.

Целта на ДАЕУ е да централизира всички процеси, свързани с електронното управление. Тя е натоварена с публикуването и въвеждането на свързани с контрола

[13] Промяна в източника на данни. Данните от минали години също бяха преизчислени. Новият източник е европейският портал за данни.

политики, правила, подзаконови актове и добри практики в областта на електронното управление, стратегическото планиране, планирането и контрола на бюджета, координацията на всички политики, свързани с конкретни сектори, и междуведомствени проекти. Агенцията също така отговаря за поддръжката на централните регистри, на правителствения изчислителен облак и на съобщителната мрежа на държавната администрация.

През май 2016 г. бе приет нов Закон за електронната идентификация, който влезе в сила на 21 ноември 2016 г. В допълнение към това бяха направени изменения на Закона за българските лични документи. Това е ключова стъпка към ускореното въвеждане на електронно управление, тъй като по този начин се определя унифицирана схема за електронна идентификация на гражданите и предприятията. По този начин България ще бъде в състояние да започне да издава електронни лични карти от 1 януари 2018 г.

Това са някои от организационните и законодателните промени, осъществени от България през 2016 г. с цел преодоляване на пречките, които не позволяват на страната да постигне забележим напредък в областта на предоставянето и използването на обществени услуги. Страната трябва да извлече ползи от тези усилия и да работи за постигане на конкретни и видими резултати. **Върхово постижение 2017 г.[14]: Свободно достъпни данни**

Постигнат е значителен напредък в областта на *свободно достъпните данни*, в която България се нареди сред 10-те страни, определящи новите тенденции в ЕС. Порталът за отворени данни (https://opendata.government.bg/) представлява централна публична информационна система онлайн, която позволява публикуване и управление на повторно използваема информация в отворен машинно четим формат. Платформата е проектирана по начин, който позволява пълно извличане на публикуваната информация или на части от нея. Данните са свободно достъпни и могат да се използват за търговски или нетърговски цели, както и за разработка на приложения на тази основа.

Понастоящем съществуват около 1700 набора от данни от около 50 национални и регионални администрации и агенции, като системата поддържа разнообразни формати. Записите включват данни относно възлагането на обществени поръчки, образователната система, здравни заведения, съоръжения за регионален обществен транспорт, транспортни данни, контрол, списъци на училища и детски градини, информация за замърсяването на въздуха, регистри на агенциите по заетостта,

[14] Върхово постижение 2016 г.: София Тех Парк създава уникална среда за иновации. София Тех Парк отвори врати в края на миналата година. София Тех Парк е държавно предприятие, действащо за стимулиране на иновациите, изследванията и технологичното развитие чрез различни проекти, за които създава партньорства с частни и публични инвеститори. Единадесет лаборатории за информационни и комуникационни технологии (ИКТ), биотехнологии и екологична енергия са разположени на територията на парка на бул. „Цариградско шосе“ в покрайнините на София. Целта на парка е да се насърчава обменът на знания между академичните кръгове и бизнеса и същевременно се подкрепят стартиращите предприятия и иновативните идеи, като по този начин се осигурява катализатор за пазарната реализация на изследванията и се повишава конкурентоспособността на българската наука и предприемачество. София Тех Парк също така планира да продължи да организира значими мероприятия в сферата на ИКТ на Балканите.

публични организации с нестопанска цел и др.